

**ලංකා සතොස ලිමිටඩ් සමාගම - 2015**

ලංකා සතොස සමාගමේ 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය හා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව, මා විසින් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ යුතුයැයි අදහස් කරන සමාලෝචිත වර්ෂයේ සමාගමේ ක්‍රියාකාරීත්වය සම්බන්ධයෙන් වූ මාගේ නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ. මෙම විගණනය සිදුකිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ වෘත්තීයවේදී නියුතු වරලත් ගණකාධිකාරී සමාගමක් මට සහාය විය.

**1.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම**

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ (“අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය”) වගකීම වේ.

**1.3 විගණකගේ වගකීම**

උත්තරීතර විගණන ආයතනයන්ගේ ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ISSAI 1000 – 1810) අනුරූප ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පවත්වනු ලබන විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ.

**1.4 මතය ව්‍යාචනය සඳහා පදනම**

**(අ) අඛණ්ඩ පැවැත්ම**

වාර්තා කරන ලද දිනට සමාගමේ සමුච්චිත උපතතාවය රු.3,927,414,904 ක් වූ අතර ජංගම වත්කම් ඉක්ම වූ ජංගම වගකීම් රු.3,734,029,192 ක් විය. එසේම 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 220 (1) වගන්තියෙහි දැක්වෙන පරිදි සමාගම විශාල ප්‍රාග්ධන අලාභ තත්ත්වයකට මුහුණ දී සිටින බව වැඩිදුරටත් නිරීක්ෂණය විය. මෙම කරුණු හේතුවෙන් සමාගමට සිය වත්කම් තුළින් එහි වගකීම්වලට මුහුණදීමේ හැකියාව සහ සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාවෙහි අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් පවතී.

**(ආ) දේපල, පිරිසත හා උපකරණ**

(i) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන දේපල පිරිසත හා උපකරණ සම්බන්ධයෙන් ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයක් විධිමත්ව නඩත්තු නොකිරීම හේතුවෙන් ඒවායේ සම්පූර්ණභාවය, භෞතික පැවැත්ම, වටිනාකම සහ ක්ෂයවීමවල නිවැරදිභාවය පිළිබඳ පරීක්ෂා කිරීමට විගණනයේදී නොහැකි විය. ආරම්භක ශේෂය රු.335,204,308 ක්වූ හඳුනානොගත් සහ නොසැදෙන වත්කම් අගයක් ඒ තුළ අඩංගු විය. තවද, භෞතික සත්‍යාපන ක්‍රමවේදයක් ක්‍රමානුකූල පදනමකින් ක්‍රියාත්මක කිරීම, භානිකරණ අලාභ කිසිවක් වේ නම් හඳුනාගැනීම සහ ඒ අනුව දේපල පිරිසත හා උපකරණ අගය ගැලපීම් කිරීම යනාදී දේපල පිරිසත හා උපකරණ පිළිබඳ ශක්තිමත් අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමවේදයක් නිර්මාණය කර ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.

- (ii) සමාගම විසින් පරිහරණය කරනු ලබන ඉඩම්වල හිමිකම හෝ බදු අයිතිය තහවුරු කිරීම සඳහා වන ලිඛිත සාක්ෂි විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොකෙරුණි. එබැවින් මුහුණපැමට සිදුවිය හැකි මෙහෙයුම් අවදානම සහ ඒ තුළින් පැන නැගිය හැකි නීතිමය ප්‍රතිවිපාක වේ නම් ඒ පිළිබඳව නිශ්චිතව අවබෝධ කර ගැනීමට හෝ ප්‍රමාණනය කිරීමට නොහැකි විය.
- (iii) කිලිනොච්චි සහ වැලිසර යන ව්‍යාපෘති දෙකෙහි කෙරිගෙන යන ප්‍රාග්ධන වැඩ පිරිවැය සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ප්‍රාග්ධනික කර තිබුණි. කෙසේ වුවද, මෙම ව්‍යාපෘති දෙක සඳහා සුදුසුකම් ඇති පුද්ගලයෙකු විසින් නිකුත් කරන ලද වැඩ අවසන් කිරීමේ සහතික නොතිබීම හේතුවෙන් එම ව්‍යාපෘති දෙක සඳහා ප්‍රාග්ධනික කළ වටිනාකම් පිළිවෙලින් රු.255,223,652 ක් සහ රු.97,222,803 ක් පිළිබඳව සහ කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ රැඳවුම් මුදල් රඳවා ගැනීම සහ නිදහස් කිරීමේ ප්‍රමාණවත්භාවය පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීමට හෝ සහතික කිරීමට නොහැකි විය.

**(ඇ) ඉන්වෙන්ට්‍රි /විකුණුම් පිරිවැය/වෙළඳ ගෙවිය යුතු**

සම්පූර්ණයෙන් ස්වයංක්‍රීය හා ඒකාබද්ධ තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතියක් නොමැතිවීම, දෛනික ව්‍යාපාර ගනුදෙනු ලේඛනගත කිරීම හා වාර්තා කිරීමේදී සමාගම මුහුණදෙන ප්‍රධානතම බාධකය බව නිරීක්ෂණය විය. අලෙවිසැල්වල සිදුකෙරෙන ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවලින් තුනෙන් දෙකකට (2/3) වැඩි ප්‍රමාණයක් ගිණුම්ගත කිරීම අතින් කරනු ලබන සටහන් ආශ්‍රයෙන් සිදුකර තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විශේෂයෙන් මෙම අලෙවිසැල්වල ඉන්වෙන්ටරි සහ මිලදී ගැනීම්, ජ'නල් සටහන් මගින් පොදු ලෙජරයට අත්තර්ගත කරනු ලැබේ. තවද, පැතුරුම්පත් ආශ්‍රයෙන් මෙම අතින් කෙරෙන සටහන් තැබීම නිසා ආවේණික අභ්‍යන්තර වැරදි, දත්ත මඟ හැරීම, එකම සටහන දෙවරක් සටහන් වීම හා අගයන් අඩුවෙන් / වැඩියෙන් සටහන් වීම ආදී දෝෂයන් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්ෂය අවසානයේ ජ'නල් සටහන් මගින් සිදුකෙරෙන සැලකිය යුතු වටිනාකම් සහිත ගැලපීම් දක්නට ලැබුණි. එම දුර්වලතා නිරීක්ෂණය වූ අවස්ථා කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- (i) භෞතික තොග ගණනය කිරීම නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා සමාගම විසින් විගණකවරයෙකු පත්කර නොතිබූ අතර 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති රු.7,353,860,990 ක්වූ ඉන්වෙන්ටරි වෙනත් විකල්ප මගින් හෝ සත්‍යාපනය කරගැනීමට නොහැකි විය.
- (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන විකුණුම් පිරිවැය තුළ රු.320,707,151 ක් වූ ශුද්ධ තොග උනතාවයක්, ලෙජර ශේෂය හා භෞතික ශේෂය සැසඳීමේදී පැන නගින රු.5,260,590,631 ක්වූ අනෙකුත් තොග විචලතාවයක්, වටිනාකම රු.1,472,412,039 ක් වූ ආනයන ණය හිමියන් වැඩියෙන් දැක්වීම නිවැරදි කිරීම යනාදී සැලකිය යුතු ගිණුම් ගැලපීම් ඇතුළත් විය. මීට අමතරව වර්ෂය තුළ සිදුකරන ලද මිලදී ගැනීම් තහවුරු කිරීම හා නිශ්චය කරගැනීම සඳහා පද්ධතිය මගින් නිර්මාණය වූ වාර්තා නොවීය.
- (iii) 2018 පෙබරවාරි 15 දින වනවිට, වර්ෂය තුළ සිදුකරන ලද මිලදී ගැනීම් සහ වෙළඳ ණය හිමියන් හඳුනාගැනීම සහ සනාථ කර ගැනීම සඳහා වාර්තා නිර්මාණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක කළමනාකරණය නිරත වී තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉන්වෙන්ටරි සහ වෙළඳ ගෙවිය යුතු ශේෂවලට අදාළව සිදුකළ යුතු කිසිදු ගැලපීමක් තිබුණේද යන්න සහ සමස්තයක් ලෙස ගත්කල සමාගමේ ලාභදායීත්වයට සහ මූල්‍ය තත්ත්වයට එමගින් සිදුවන බලපෑම තීරණය කිරීමට විගණනයේදී නොහැකි විය.
- (iv) ඉන්වෙන්ටරි භාණ්ඩ ලේඛනගත කිරීම, නඩත්තු කිරීම හා වාර්තා කිරීම සම්බන්ධයෙන් වර්තමානයේදී පවත්වාගෙන යනු ලබන අභ්‍යන්තර පාලනය තුළින් මිලදීගත් අයිතම

ප්‍රමාණය, එක් එක් ඉන්වෙන්ටරි අයිතමයේ පිරිවැය, ඉන්වෙන්ටරි වලනය වන ප්‍රමාණය (ලැබීම් සහ නිකුත් කිරීම්) සහ දෙන ලද කාලපරිච්ඡේදයක පවතින ඉන්වෙන්ටරි ශේෂය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු සපයනු නොලබන අතර සමාගම විශාල මෙහෙයුම් අවදානමකට යොමු කරනු ලැබේ. තවද, මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සත්‍ය විවලනය, අතිරික්ත හා ඌනතා කිසිවක් වේ නම් ඒවා අනාවරණය කර ගැනීම, ඉන්වෙන්ටරි භාණ්ඩ සාවද්‍ය පරිහරණය සහ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම නිසා ඇතිවෙන අලාභ හඳුනාගෙන ඊට ප්‍රතිකර්ම යෙදීම දුෂ්කර වේ. ඉහත කරුණු අනුව ඉන්වෙන්ටරි කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් පවතින අභ්‍යන්තර පාලනය ප්‍රමාණවත් නොවන බව නිරීක්ෂණය විය. එමනිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන ඉන්වෙන්ටරි වටිනාකමෙහි නිරවද්‍යතාවය, සම්පූර්ණත්වය සහ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් විශ්වාසය තැබිය නොහැකි විය.

(v) කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ඉන්වෙන්ටරි අගය කිරීමේ ක්‍රමවේදය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 2 හි “ඉන්වෙන්ටරි” අවශ්‍යතා සමඟ අනුකූල නොවේ. එම අනුකූල නොවීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන විකුණුම් පිරිවැයට සහ ජංගම වත්කම්වලට ඇතිවිය හැකි මූල්‍ය බලපෑම තීරණය කිරීමට හෝ ප්‍රමාණනය කිරීමට නොහැකි විය.

(vi) සමාගමේ අලෙවිසැල්වලින් ආපසු එවන ලද කල් ඉකුත්වූ සහ සැපයුම්කරුවන්වෙත ආපසු යැවිය යුතු තොග සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ගබඩාවේ රඳවා තිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. කෙසේ වුවද, සමාගම මෙම තොගවල වටිනාකම හෝ ප්‍රමාණය ගණනය කර නොතිබුණු අතර එක් එක් වර්ෂය අවසානයේ ගිණුම්ගත කිරීම ද, සිදුකර නොතිබුණි. ගබඩා කළමනාකරු විසින් සිදුකරන ලද දළ ඇස්තමේන්තුවකට අනුව 2018 පෙබරවාරි 15 දින වන විට මෙම තොගයේ වටිනාකම රු.164,235,969 ක් විය.

**(ඇ) ඌන ප්‍රේෂණ**

-----

අලෙවිසැල්වල එදිනෙදා වියදම් සඳහා වැයකරන ලද රු.60,987,712 ක්වූ වටිනාකමක් ජංගම වත්කම් යටතේ ඌන ප්‍රේෂණ ලෙස දක්වා තිබුණි. වියදමේ ස්වභාවය අනුව අලෙවිසැල් මගින් වැයකළ වියදම් හඳුනාගැනීමට සහ වියදමට අදාල ගිණුම් අනුව, එකී වියදම් ගිණුම්ගත කිරීමට සමාගම අපොහොසත් වී තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමාගමේ අලාභය එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණු අතර ජංගම වත්කම් එම වටිනාකමින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.

**(ඉ) අලෙවිසැල්වල මූල්‍ය පාලනය**

-----

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල “අතැති මුදල්” යටතේ දැක්වෙන රු.260,385,136 ක් වූ ගිණුම් ශේෂය ඊට අදාල උපලේඛන සහ සනාථන නොතිබීම හේතුවෙන් කිසිදු විකල්ප ක්‍රමවේදයක් භාවිතා කරමින් පරීක්ෂා කළ නොහැකි විය. එම නිසා එම ශේෂයන්හි නිරවද්‍යතාවය, පැවැත්ම සහ සම්පූර්ණභාවය පිළිබඳ සැහීමකට පත්විය නොහැකි විය.

**(ඊ) ආනයන නිශ්කාෂණ අත්තිකාරම්**

-----

2014 වර්ෂයේදී සහල් ආනයනය කිරීම මත නිෂ්කාශන නියෝජිතයන් වෙත ගෙවන ලද රු.242,600,501 ක්වූ අත්තිකාරම් මුදල සම්බන්ධයෙන් අදාල ලියකියවිලි 2018 පෙබරවාරි 15 දිනය වන විටද ඉදිරිපත් නොකෙරුණි. එම නිසා ගෙවන ලද අත්තිකාරම්වලට අදාල වියදම් නිරවුල් කිරීම සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂා කළ නොහැකි විය.

**(උ) සැලකිය යුතු වටිනාකමක් සහිත සම්බන්ධිත පාර්ශව ශේෂ**

සමාගමේ ගිණුම් පොත් අනුව සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාව (CWE) වෙත 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට ගෙවිය යුතු ශේෂය රු.64,080,024 ක් විය. එසේ වුවද, එදිනට සමාගමෙන් ලැබිය යුතු ශේෂය වන රු.279,345,614 ක්, නිවැරදි බවට සනාථ කරන ලෙස ඉල්ලුම් කරන ලද ලිපියක් සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාව වෙතින් සමාගම වෙත ලැබී තිබුණි. ඒ අනුව සමාගමේ පොත් අනුව ශේෂය සහ සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාව විසින් දක්වා ඇති ශේෂය අතර වෙනස රු.215,265,590 ක් විය. මෙම වෙනස සැසඳීම් කර හෝ ඊට හේතු පැහැදිලි කර හෝ නොතිබුණි. එම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවට ගෙවිය යුතු ශේෂය පිළිබඳ සැඟිමකට පත්විය නොහැකි විය.

**(ඌ) සහල් ආනයනය**

2014 සහ 2015 වර්ෂවලදී ලංකා සතොස සමාගම විසින් සහල් ආනයනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ 2016 දෙසැම්බර් 30 දින පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන ලද විශේෂ විගණන වාර්තාවේ අඩංගු මාගේ නිරීක්ෂණ වෙත අවධානය යොමු කරවමි.

**2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන**

**2.2 මතය ව්‍යාචනය**

මෙම වාර්තාවේ 1.4 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු හේතුවෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට මට නොහැකි විය. ඒ හේතුකොටගෙන මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි.

**2.3 වෙනත් තෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව**

2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 163(2) වගන්තිය ප්‍රකාරව මා විසින් පහත සඳහන් කරුණු දක්වමි.

- (අ) මතය ව්‍යාචනය සඳහා පදනම සහ විගණනයේ විෂය පථය සහ සීමා කිරීම් ඉහත දක්වා ඇති පරිදි වේ.
- (ආ) මෙම වාර්තාවේ මතය ව්‍යාචනය සඳහා පදනම ඡේදයේ දක්වා ඇති වැදගත් සීමා කිරීම්වලට යටත්ව,
  - විගණනය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම් ප්‍රමාණවත් ලෙස ලැබුණු බවත් මාගේ පරීක්ෂණවලින් පෙනීයන අන්දමට සමාගම විසින් ප්‍රමාණවත් පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වා ඇති බවත්,
  - සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 151 වගන්තියේ අවශ්‍යතාවයට අනුකූල වන බවත් මා දරන්නා වූ මතය වේ.
- (ඇ) සමාගම් පනතේ 220 වගන්තියෙන් නියම කර ඇති විධිවිධානයන් අනුව කටයුතු කර නොතිබුණි.

**2.4 නීති රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවීම්**

පහත සඳහන් නීති රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවීම් නිරීක්ෂණය විය.

**නීති රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට යොමුව**

**අනුකූල නොවීම්**

(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහය

(i) මුදල් රෙගුලාසි 395 (ඇ)

එක් එක් ගනුදෙනු තත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් මාසික බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශ ර්ලහ මාසයේ 15 වන දිනට පෙර පිළියෙල කළ යුතු වුවත් බැංකු ජංගම ගිණුම් 07 කට අදාලව සමාලෝචිත වර්ෂයේ බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශන නියමිත දිනට පිළියෙල කර නොතිබුණි.

(ii) 2015 මැයි 25 දිනැති අංක පීඊඩී/1/2015 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛය

වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව නිල වාහන භාවිතා කිරීම සඳහා හිමිකම නොමැති නිලධාරීන් 12 දෙනෙකු සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය මත ප්‍රවාහන දීමනා වශයෙන් රු. 730,833 ක් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සමාගම විසින් ගෙවා තිබුණි.

**2.4 ප්‍රමාණවත් අධිකාරී බලයකින් තහවුරු නොවූ ගනුදෙනු**

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය මත පමණක් සමාගමේ නිලධාරීන් 08 දෙනෙකු සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී වෘත්තීය දීමනා වශයෙන් රු.570,000 ක් ගෙවා තිබූ නමුත් 2003 ජුනි 02 දිනැති අංක පීඊඩී/12 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛය 9.7 ප්‍රකාරව ඒ සඳහා භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය ලබාගෙන නොතිබුණි.

**3 මූල්‍ය සමාලෝචනය**

**3.2 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල**

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය රු.1,945,253,021 ක උනන්දුවකින් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ උනන්දුව රු.3,460,051,129 ක් වූයෙන් ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.1,514,798,108 ක හෙවත් සියයට 44 ක උනන්දුවකින් අඩුවීමක් ඇති වී තිබුණි. තොග උනන්දුව හා හානි රු.1,759,964,865 කින් හා පොලී වියදම් රු.1,031,229,919 කින් වැඩි වී තිබුණද දළ ලාභය රු.4,920,908,894 කින් වැඩිවීම ඉහත උනන්දුවකින් අඩුවීම කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් බලපා තිබුණි.

සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂ 04 ක මූල්‍ය ප්‍රතිඵල විග්‍රහ කිරීමේදී 2010 වර්ෂයේ රු.37,867,416 ක් ව පැවති සමාගමේ ශුද්ධ ලාභය 2013 වර්ෂය අවසානයට රු.1,156,456,272 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණද, එය වාර්ෂිකව උච්චාවචනය වී තිබූ අතර 2014 හා 2015 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින්

රු.3,460,051,129 ක හා රු. 1,945,253,021 ක අලාභ ඇති වී තිබුණි. කෙසේ වුවද, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයට සේවක පාරිශ්‍රමික, රජයට ගෙවූ බදු සහ ක්ෂය වීම් නැවත ගැලපීමේදී 2010 වර්ෂයේ සිට 2013 වර්ෂය දක්වා දායකත්වය වැඩිවී තිබුණද, 2014 සහ 2015 වර්ෂවල පිළිවෙලින් රු.1,922,368,825 ක සහ රු 42,040,870 ක සෘණ අගයක් ඇතිවී තිබුණි.

**3.3 විග්‍රහාත්මක මූල්‍ය සමාලෝචනය**

ඉදිරිපත් කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව, සමාගමේ ලාභදායීත්ව අනුපාත සැලකිල්ලට ගැනීමේදී 2014 වර්ෂයේ සියයට 1.08 ක් ව පැවති දළ ලාභ අනුපාතය 2015 වර්ෂයේ දී සියයට 18.74 ක් දක්වා වැඩිවී තිබූ අතර සියයට 11.56 ක සෘණ අගයක් ගෙන තිබූ ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය 2015 වර්ෂයේදී සියයට 6.95 ක සෘණ අගයක් දක්වා වැඩිවී තිබුණි. තවද, ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ජංගම අනුපාතය පිළිවෙලින් 0.78 හා 0.73 ක් හා ක්ෂණික අනුපාතය 0.14 ක් හා 0.2 ක් වූයෙන් ද්‍රවශීලතා අනුපාත ඉතා පහළ මට්ටමක පැවති බව නිරීක්ෂණය වූයෙන් කාරක ප්‍රාග්ධන ගැටළු ඇතිවිය හැකි බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.

**4 මෙහෙයුම් සමාලෝචනය**

**4.1 කාර්යසාධනය**

**4.1.1 සැලසුම් කිරීම**

2014 පෙබරවාරි 17 දිනැති අංක 01/2014 දරන රාජ්‍ය මුදල් වක්‍රලේඛයේ 5 ඡේදයේ 1 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව සමාගම විසින් රජය වෙනුවෙන් ඉටුකරන සංවර්ධන කටයුතු හා ව්‍යාපාරික වශයෙන් ඇති වාණිජ කටයුතු වෙත වෙනම හඳුනා ගනිමින් ව්‍යාපාරයේ ශක්තීන්, දුර්වලතා, අවස්ථාවන් හා බාධක අනුව කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන දැක්මක් සහිතව සංයුක්ත සැලැස්මක් පිළියෙල කළ යුතු වුවද ඒ අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා සංයුක්ත සැලැස්මක් පිළියෙල කර නොතිබුණි.

එසේම එම වක්‍රලේඛයේ 5 ඡේදයේ 2 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව, ඉදිරි මුදල් වර්ෂයේදී ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත වාණිජ ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් කර ව්‍යාපාරික සැලැස්මක් පිළියෙල කර නොතිබුණි.

**4.1.2 ක්‍රියාකාරීත්වය හා සමාලෝචනය**

සමාගමේ සංස්ථාපිත අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට හැකි වන පරිදි සංයුක්ත සැලැස්මක් හා ඊට අනුරූප ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සහ සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ කාර්යසාධන වාර්තාවක් පිළියෙල කර නොතිබීම හේතුවෙන් සමාගමේ අරමුණු කරා ළඟා වීමේ ප්‍රගතිය සම්බන්ධයෙන් විගණනයේදී පරීක්ෂා කළ නොහැකි විය.

**4.2 කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්**

සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සමාගමේ අලෙවිසැල් සොරුබිඳීම් 36 ක් සම්බන්ධයෙන් රක්ෂණ වන්දි අයදුම් කිරීම සඳහා හඳුනාගෙන තිබූ අලාභය රු. 10,108,720 ක් වුවද ඊට අදාළව අය කර තිබූ රක්ෂණ වන්දි වටිනාකම රු. 3,589,822 ක් පමණක් විය. තොගවලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනයේ පවතින දුර්වලතාවය හේතුවෙන් තොග අලාභ නිවැරදිව ගණනය කිරීමට නොහැකිවීම හේතුවෙන් රක්ෂණ වන්දි ලබාගැනීමට නොහැකි තත්වයක් උද්ගත වී තිබූ අතර අදාළ අලාභයන් සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු පාර්ශවයන් හඳුනා ගෙන අලාභ අය කර ගැනීමටද කටයුතු කර නොතිබුණි.

**4.3 කාර්යමණ්ඩල පරිපාලනය**

සමාගමේ අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය 3075 ක් වුවත් 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට තත්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය 3192 ක් වූ අතර පුරප්පාඩුව හා අතිරික්තව පැවති අනුමත කාර්ය මණ්ඩලයේ තනතුරු සංඛ්‍යාව පිළිවෙලින් 233 ක් හා 350 ක් විය. තවද, සමාගමේ අලෙවිසැල් වර්ධනය වීමත් සමග ඊට අනුරූපීව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විට 350 ක අතිරේක කාර්ය මණ්ඩලයක් භාණ්ඩාගාර අනුමැතියකින් තොරව බඳවාගෙන තිබුණි.

**5. ගිණුම් කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය**

**5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම**

2003 ජුනි 02 දිනැති අංක පීඊඩී / 12 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තු වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව මූල්‍ය වර්ෂය අවසාන වී දින 60 ක් ඇතුළත විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර තිබුණේ 2018 අප්‍රියෙල් 10 දින වන අතර කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

**5.2 ප්‍රසම්පාදනයන්**

සමාලෝචිත වර්ෂයේදී 2006 රජයේ ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලියෙන් බැහැරව සමාගමේ අලෙවිසැල් හා ගබඩා පවත්වා ගෙන යාම සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ ගොඩනැගිලි තෝරා ගෙන ඒ වෙනුවෙන් රු.431,909,843 ක් හා වාහන සැපයුම් ආයතනයක් සඳහා රු. 7,884,442 ක් ගෙවා තිබුණි.

**5.3 නොවිසඳී ඇති විගණන ඡේද**

2003 ජුනි 02 දිනැති අංක පීඊඩී/12 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛයේ 9.2 ඡේදය ප්‍රකාරව, සමාගමේ අනුමත කාර්ය මණ්ඩලයට අනුකූලවන ලෙස සංවිධාන ව්‍යුහයක් හා 9.3 ඡේදය ප්‍රකාරව බඳවා ගැනීමේ පරිපාටියක් අනුමත කර නොගැනීම සහ අවිධිමත් පරිදි බඳවා ගැනීම් හා උසස් කිරීම් සිදුකර තිබුණි.

**6. පද්ධති හා පාලනයන්**

විගණනයේදී නිරීක්ෂණය වූ පද්ධති හා පාලන දුර්වලතා වරින්වර සමාගමේ සභාපතිවරයාගේ අවධානයට යොමු කරන ලදී. පහත සඳහන් පාලන ක්ෂේත්‍ර කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු වේ.

**පද්ධති හා පාලන ක්ෂේත්‍ර**

**නිරීක්ෂණ**

(අ) ප්‍රසම්පාදනය

ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ නියමයන් අනුගමනය කර නොතිබීම.

(ආ) මූල්‍ය පාලනය

බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශන නිවැරදිව හා නියමිත දිනට පිළියෙල නොකිරීම.

(ඇ) මානව සම්පත් පාලනය

අනුමත බඳවා ගැනීමේ පරිපාටියක් නොතිබීම සහ අවිධිමත් ලෙස බඳවා ගැනීම් හා උසස් කිරීම් සිදු කිරීම.

(ඇ) වත්කම් පාලනය

(i) තොග වාර්තා නිවැරදිව පවත්වා නොගැනීම.

(ii) ස්ථාවර වත්කම් පිළිබඳ වාර්තා නිවැරදිව පවත්වා නොගැනීම.

(ඊ) කොන්ත්‍රාත් පාලනය

අයිතිය පවරා නොගත් ඉඩම්වල කොන්ත්‍රාත් කටයුතු ආරම්භ කිරීම.